

Katsauksia

Sara Tamminen

Aktivismi kaupunkitilan muokkaajana

Ajatuksia vallan käytännöistä

Käsittelen katsauksessani ruohonjuuritason toimijutta kaupunkiympäristössä. Keskityn toimintatapoihin, joilla pyritään muokkaamaan kaupunkitilaa ja joilla on myös yhteiskunnallisia päämääriä. Tutkimustani varten haastattelemani ihmiset toimivat kansalaislähtöisissä liikkeissä, jotka ovat yleensä pienimuotoisia, omaehtoisesti organisoituneita tai verkostoituneita ihmisryhmiä. Nämä liikkeet eivät useinkaan muodosta rekisteröityjä yhdistyksiä tai pyri voimakkaaseen hierarkkiseen rakenteeseen. Niiden toiminnan taustalla ei välttämättä olekaan minkäänlaista organisaatiota.

Tämä katsaus perustuu tutkimukseeni, jossa olen tarkastellut toimijoiden harjoittamia vallan käytäntöjä, heidän keinojaan ja tavoitteitaan sekä heidän suhdettaan erilaisiin auktoriteetteihin (Tamminen 2007). Katsauksessa keskityn tarkastelemaan, mitä vallan käytäntöjä (ks. Allen 1997; 2003; 2006) toimijat harjoittavat. Aineiston pohjalta ei ole mielekästä tehdä yleistyksiä kaupunkitilassa toimivien aktivistien lähtökohtaisesti hajanaisesta joukosta, vaan keskityn nimenomaan haastattelemini yksilöiden käsityksiin.

Primäärinen aineiston muodostavat välillä 5.10.2006 ja 10.1.2007 suoritettut teemahaastattelut. Rajasin tutkimuskohteena olevan toimijajoukon kahdesta näkökulmasta: hain haastateltaviksi toimijoita, jotka 1) kaupunkitilaa hyödyntämällä, valtaamalla tai siihen jälkiä jättämällä 2) pyrkivät tuomaan esiin yhteiskunnallisia tavoitteitaan. Teemahaastattelu metodina mahdollisti vuorovaikutuksen haastattelijan ja haastateltavan välillä ohjaten kuitenkin keskustelua siten, että saatu informaatio vastasi tutkimuskysymyksiin.

Haastattelin kaikkiaan yhdeksää eri puolilla Suomea toiminutta aktivistia. Haastateltavien

pääasiallisia toimintatapoja ovat talonvaltauksset, kadunvaltauksset, tarra- ja muu katutaide, parkour, performanssit, mielenosoitukset sekä erilaisten tapahtumien ja tempausten järjestäminen joko järjestötoiminnan yhteydessä tai ilman selkeää organisaatiota. Useimmat ovat osallistuneet monenlaisen aktivismiin. Viittaan jäljempänä haastateltaviin peitenimillä.

Ei-parlamentaarinen kansalaistoiminta on vaikuttamisen tapa, jonka monet joko intuitiivisesti tai erilaisista perustelluista syistä kokevat itselleen läheisemmäksi kuin puoluepoliittisen vaikuttamisen. Tutkimuksen teko tällaisesta toiminnasta onkin mielekäs tapa tarkastella vaihtoehtoisia vaikutustapoja sekä etsiä esimerkinomaista tulkintaa vallan käytännöistä. Vaikutuskeinojen monimuotoisuus on tärkeää vallan hajottamisen kannalta, ja siten myös moninaisen vaikuttamisen tutkimus on tärkeää. Yhteiskunnan virallisten instituutioiden ulkopuoliset toimijat haastavat teoillaan dominoivaa valtaa painottavien valtakäsityksiä.

Seduktiivinen valta sekä dominaation ja vastarinnan yhteenkietoutuminen

John Allen (2006) esittää kiinnostavia näkemyksiä kaupunkitilan muotoutumisesta. Hänen mukaansa on syntynyt uudenlainen kaupallinen tila, jossa valta toimii vaivhokaisesti, pikemminkin sisällyttäen (*inclusion*) kuin ulossulkien (*exclusion*). Allenin tarkoittamassa kaupallisessa tilassa ilmeistä on yksityistäminen, mikä ei kuitenkaan näy kadulta sisään astumisen estävinä portteina. Valta ei toimikaan pääasiassa elektronisten valvontatekniikoiden, vaan tilassa saadun kokemuksen kautta. Allenin näkemys juontuu Berliinin Potsdamer

Platzilla, Sonyn omistamassa kaupallisessa keskuk- sessa, tehdyistä havainnoista (Allen 2006: 442). Julkisen tilan yksityistämässä ollaan Allenin mu- kaan siirtymässä yhdenmukaistamisen kulttuuris- ta monimuotoisempaan virikeympäristöön, joka mahdollistaa ostosten tekemisen ohella sosiaalisen kanssakäymisen sekä pitää sisällään viihteellisyys- teen ja elämäntyyliin liittyviä toimintoja. Nämä tosin ovat tiettyihin vaihtoehtoihin rajattuja (Allen 2006: 443). Kysymys on pikemminkin viettelyk- sestä (*seduction*) kuin dominaatiosta, vaikka kulki- ja ei sitä usein tiedosta (Allen 2006: 443).

Allenin (2006) käsitykset sopivat tietynlaisten kaupallisten ympäristöjen kuvaamiseen ja tuovat tervetulleita näkökulmia keskusteluun kaupun- kitilan ja toimijoiden välisistä suhteista. Allenin (2006) kuvaaman vallankäytön voi ajatella laajene- van osaksi muutakin kuin uutta kaupallista kau- punkitilaa. Taloudelliset tavoitteet ajavat kaupun- git kehittämään uudenlaisia innovaatioita, ja samoin kuin turvakamerat ovat levinneet yksityisistä kaupallisista tiloista laajempiin käyttötarkoituk- siin, saattaa myös seduktiivisen vallan käyttö kau- punkitilan muokkaamisessa yleistyä. Kaupunkien välisiä suhteita tarkasteltaessa on seduktiivinen vallankäyttö jo toiseikka, sillä kaupungit pyrkivät luomaan itselleen positiivista imagoa houkutelлак- seen investoijia. Kaupunkisuunnittelussa ja toisaal- ta myös kansalaisaktiivisissa seduktiivinen vallan- käyttö tarkoittaisi pikemminkin vaihtoehtoisten toimintamallien esittämistä kuin yhden ainoan näkemyksen läpiajamista. Vallan käytännöistä juu- ri seduktiivisen eli viettelevän tai houkuttelevan vallan käsite tarjoaakin kiinnostavan lähtökohdan tutkimusaineiston käsittelylle.

Kaupallisessakaan tilassa ei minkään yrityksen luoma valta voi olla ainoa tilankäyttöä muokkaa- va tekijä, sillä dominaatio ja vastarinta ovat aina toisiinsa kietoutuneita. Douglas Haynes ja Gyan Prakash (1991; cit. Sharp *et al.* 2000: 21–22) huomauttavat, että dominaatiota tarkastelevassa tutkimuksessa tulisi ottaa huomioon tavat, joilla valtasuhteet jatkuvasti muokkaavat ja rajoittavat dominoivien tahojen toimintaa. Käskynalaisten protesti sirpalo dominoivaa valtaa samoin kuin dominoiva sosiaalinen ja poliittinen valta asettaa jatkuvasti ehtoja vastarintaliikkeille. Dominoiva ja vastustava valta eivät olekaan toisilleen vastakkaisia ja toisiaan rajoittavia näkökulmia, vaan valtasuh- teiden verkosto toimii myös siten, että esimerkik- si dominoiva valta voi sisältää sisäistä vastarintaa (Sharp *et al.* 2000: 23). Toisaalta dominoivan val- lan rakenteita voi vahvistaa sosiaalisten liikkeiden taipumus tukahduttaa sisäistä heterogeenisyyttään

laajojen päämäärien saavuttamiseksi. Tästä on kri- tisoitu esimerkiksi länsimaista feminististä liikettä, joka on omista lähtökohdistaan niputtanut yhteen naiset seksuaalisesta suuntautumisesta, ihonväristä tai kotimaasta riippumatta (Mohanty 1991).

Usein valta-asemissa olevilla tahoilla on oltava tarpeeksi resursseja haluamansa vaikutuksen aikaan- saamiseksi. Toiminnan vaikutus on helppo havaita ja se jää vallankäytöstä usein päällimmäisenä mie- leen. Valtaa retrospektiivisesti tarkasteltaessa vallan alkuperä ja toiminta jäävät kaukaisiksi ja etäisiksi. Vallan toimintaa tarkasteltaessa on sen sijaan mah- dollista päästä lähemmäs sitä, mitä itse asiassa har- joitetaan (Allen 2003: 116–117). Kyse on huomion suuntaamisesta käyttäytymistä ohjaaviin tekniikoi- hin ja käytäntöihin vallan olemuksen sijaan. Tämä näkökulma rajaa tutkimustani: Allenin (1997) heit- tämän haasteen pohjalta tarkastelen haastateltavien itsensä harjoittamia vallan käytäntöjä (*modes*). Näi- tä käytäntöjä voivat olla esimerkiksi dominaatio, auktoriteetti, seduktio ja pakko. Tietyt toimintata- vat ja keinot eivät ole yksiselitteisesti vallankäyttöä, vaan valta rakentuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa (Arendt 1958/2002; Allen 2003: 40). Haastatte- lemani toimijat ovat löytäneet moninaisia tapoja tilan ennalta säätelemättömien mahdollisuuksien hahmottamiseen. Seuraavissa kappaleissa tarkaste- lenkin haastateltujen toimijoiden harjoittamia val- lan käytäntöjä.

Näyttätymistila ja performatiivisuus

Hannah Arendt (1958/2002: 56) näkee julkisessa tilassa esiintymisen välttämättömänä todellisuuden muodostumiselle. Hänen mukaansa yksityiselämän intiimiys on korostunut ihmisten julkisen todelli- suuskokemuksen kustannuksella. Vaikka Arendt (1958/2002: 56) korostaakin subjektiivisia tun- teita ja vaikutelmia, painottaa hän myös julkista näyttätymistä todellisuuden rakentajana. Hänen mukaansa valta syntyy ihmisten välillä heidän toi- miessaan yhdessä (Arendt 1958/2002: 203–204).

Haastatteleman Jouni uskoo saavansa huomiota lähes mille tahansa haluamalleen asialle, mikäli toimii riittävän aktiivisesti ja uskoo itseensä:

”Yks tuttu sano, et ainoo mitä ne voi tehdä, on et ne saa masennettuu ihmiset uskomaan, et ne ei voi tehdä enää mitään. Ja siinä vaiheessa ku sä uskot ettet sä voi tehdä mitään, siinä vaiheessa ne on voittanu. Niin kauan ku et suostu uskomaan et ne on voittanu, niin kauan on sisua taistella vastaan. Se oli musta tosi hyvin sanottu.” (Jouni)

Jounin ajatukset itsensä jatkuvasta esilletuomista tuovat mieleen Arendtin ajatukset vallasta jatkuvasti sosiaalisessa kanssakäymisessä rakentuvana. Oletan sosiaalisuuden sisältyvän Jounin ajatuksiin, sillä hänen toimintatapansa ilmentävät sosiaalista vuorovaikutusta. Arendtin (1958/2002: 202–204) mukaan näyttäytymistila syntyy ihmisten toimiessa ja puhuessa yhdessä. Näyttäytymistila edeltää siten kaikkea virallista julkista järjestäytymistä. Näyttäytymistilan erikoisuutena on Arendtin mukaan se, että se häviää ihmisten hajaannuttua ja toimintojen päätyttyä. Kuitenkin kaupunkiin jätetyt ja jääneet merkit – kuten vanhat julisteet, graffitit ja tarrat – muistuttavat omaehtoisesta ihmistoiminnasta ja antavat vihjeitä sen jatkumisesta.

Jeffrey C. Alexanderin (2006: 54–55) mukaan onnistunut performanssi, tapahtui se sitten lavalla tai yhteiskunnassa, edellyttää emotionaalista yhteyttä yleisöön sekä olosuhteita, joissa performanssin kulttuuriset merkitykset heijastetaan yleisölle. Kulttuuristen merkitysten esiintuominen ja jonkin tilassa keskeisen elementin samanaikainen kyseenalaistaminen hyvin tulee esiin Elinan kertomassa esimerkissä:

”Savonlinnassa (...) oli joku iso juttu ku Coca-Cola Suomessa täytti 50 vuotta ja sain tiedon päivää paria ennen ku tää rumba alko. Mietittiin kavereiden kanssa, et jotain tarttis tehdä, joku demo kokista vastaan. Sit me tehtiin semmonen bandis... Se liittyy siihen, et ku Savonlinnassahan on Olavinlinna ja pyhä Olavi on suojeluspyhimys siellä, ni siellä oli sit joku sellanen et oli kai joku, joka oli pukeutunu pyhäks Olaviks ja tarjos kokista ja oli mukana tässä mainoskampanjassa, ni mietittiin et mihin tää oikein vie, et nyt ne on jo valjastanu pyhimykset käyttöön. Seuraavaks varmaan Jeesus! Mul oli sellanen rikkiäinen lakana johon kirjoitettiin, et ”Tänään pyhä Olavi, huomenna Jeesus?”. Ja pari mun hulluu kaverii kiipes sen tempauksen aikana sellasen Coca-Colarekan päälle ja niil oli se bandis siellä! Kyllä aika nopeesti tultiin kyllä sanomaan, mut kyl me ehdittiin olla siellä hetki, ja kyl nää Coca-Colatyypitki kävi ottamassa valokuvia tästä. Et sen tyypistä tällasta ex tempore -toimintaa.” (Elina)

Kekseliäessä toiminnassa on lähdetty liikkeelle paikallisista ja laajemmistakin kulttuurimerkityksistä. Yllätyksellisyys, symbolinen provokaatio ja ehkä myös virallisten auktoriteettien naurunalaiseksi asettaminen ovat ominaisia tälle tempaukselle (vrt. Allen 2003: 185).

Läsnäolo ja verkostoituminen

Elina pyrki edesauttamaan Helsingin makasiinien säilymistä allekirjoittamalla vetoomuksia ja käymällä makasiineilla aktiivisesti. Henkilökohtaista, vapaaehtoista ja omasta aloitteesta lähtenyt läsnäolo voidaan pitää kansalaistoimijoille erityisenä piirteenä. Antti mainitsee mielenosoitusten merkityksen yhtenäisyydentunteen luoja. Tämäkin perustuu läsnäololle, samoin kuin hänen harrastamansa kadulla tapahtuva performanssityyppinen toiminta, jossa yleisöä lähestytään yksilö kerrallaan eikä kokonaisuutena. Läsnäolo voi toimia sekä tavoitteiden osoittamisessa ulospäin että sisäisen yhtenäisyyden vahvistajana.

Yhtenäisyydentunteen luominen esimerkiksi mielenosoituksissa, samoin kuin eri toimijoiden yhteydenpito netin kautta, voi johtaa toimijoiden hierarkiattomaan yhteistyöhön, verkostoitumiseen. Arendt puhuu vallan poikittaista käytännöistä; käytännöistä, jotka leikkaavat monien perinteisissä organisaatioissa ylläpidettyjen vertikaalisten valtasuhteiden läpi (cit. Allen 2003: 125). Allen (2003: 125) mainitsee esimerkkinä geenimanipuloitujen elintarvikkeiden vastustuksen Euroopassa 1990-luvulla. Saadakseen painostuksensa läpi erilaiset ryhmät pyrkivät neuvottelemaan yhtenäisen näkemyksen toiminnalleen. Näitä neuvottelujä käymällä osoitettiin ryhmittymällä käytettävissä olevat resurssit ja kyvyt (Allen 2003: 125). Eri tahojen yhteistoiminta tuli esiin useiden haastateltavien, esimerkiksi Antin ja Mikon, puheessa. He ottivat esiin verkostoituneen kansalaistoiminnan edut esimerkkinään Tulevaisuuden voima:

”Tule varmaan tulevaisuudessa lisääntymään sel-laset rekisteröimättömät verkostot, joilla on nimi, esimerkiks Tulevaisuuden voima on sellanen. Yh-distetään voimat taistellessa ilmastonmuutosta vastaan, se toimii musta hyvin. Eri järjestöjen toimijat saman lipun alla. Hyvä päästä eroon pienistä erimielisyyksistä ku tavoitteet on samat.” (Antti)

Valtauttaminen ja seduktiivisuus

Allen (2003: 53–54) kirjoittaa arendtilaisittain vallan positiivisista ulottuvuuksista: toiminnan valtauttavasta luonteesta ja mahdollisuudesta oman itsen kehittämiseen. Nämä ovat seikkoja, joita kadunvaltauksia järjestänyt Kari painotti haastattelussa. Myös Anders Corr (1999: 176–177, 182–183) pitää suoran toiminnan psykologisena hyötynä tietoisuuden lisääntymistä, valtautumista, alistuvuuden hylkäämistä ja yhteisön voiman tun-

nistamista. Jouni koki järjestämänsä talonvaltauksen suureksi henkiseksi ponnistukseksi, joka kysyi monenlaisia voimavaroja. Kari uskoo kadunvaltauksien vaikuttavan sekä joihinkin järjestäjiin että osallistujiin siten, että he alkavat enenevässä määrin pohtia kadunvaltauksen liittyviä aiheita kuten liikennepoliittikkaa ja kaupungin tilankäyttörajoituksia ja ehkä jatkavat toimintaansa myöhemmin toisella tavalla:

”...yks juttu mitä se (kadunvaltaus) sai mun omast mielest aikaan oli se, et pystyttiin näyttämään monille ihmisille, sadoille tuhansille nuorille, et tää kaupunki on teiän. Et jos haluutte ottaa tilaa haltuun ja tehdä siellä mitä haluutte ni voitte tehdä sen. Koska kaikki tapahtumasta kuulleet ymmärsi, et sen on tehny ihan tavalliset nuoret omista lähtökohdistaan ilman mitään ulkosii juttui. Kuka tahansa voi tehdä sen jos ottaa elämän omiin käsiinsä. Et se on laajempi, siin on kyse oman elämän haltuunotosta. Tehään rakentamalla tavalla jotain, mikä koetaan hyväks ja merkitykselliseksi. Kadunvaltaukses antaa esimerkkiä. (...) Tää tila on kaupunkilaisille ja voidaan päättää mitä tehdään tilalla. Sitä voi käyttää muuhunki ku autoiluun.” (Kari)

Valtauksiin liittyy valtuttamisen lisäksi mukaan kutsuminen – ei pakottaen vaan houkuttelemalla, käyttämällä seduktiivista valtaa. Allenin (2006) kirjoituksessa Berliinin Potsdamer Platzista vallan seduktiivisuus liittyy kaupalliseen kaupunkitilaan, mutta houkutus voi toimia myös sellaisten mielenilmausten kautta, jotka eivät ainoastaan kritisoi nykyistä kaupungin kehitykseen liittyvää asennepäristöä vaan myös rakentavat uudenlaista näkemystä kaupungista. Ihmisten viihtyvyyttä edistävä kadunvaltaus voisi olla tällainen seduktiiviseen valtaan perustuva mielenilmaus.

Kaupallisissa kaupunkitiloissa huolta aiheuttanut eksklusiivisuus (esim. Davis 1992; Jackson 1998; Mäenpää 2000: 30) näyttäisi olevan vastakkaista kadunvaltausten ja talonvaltausten inklusiivisuudelle ja seduktiivisuudelle. Allen (2006) on kyseenalaistanut ostoskeskusten eksklusiivisuuden, mutta se on tullut monissa muissa tutkimuksissa esiin. Valtauksissa keinot ovat jo itsessään arvokkaita valtaajien päämäärien kannalta, sillä monet haastatellut toivoivat kaikille avointa kaupunkitilaa. Toisaalta valtauksissa saattaa esiintyä toisenlaista eksklusiivisuutta kuin suunnitelluissa kaupunkiympäristöissä. Esimerkiksi Jounin mukaan kadunvaltauksissa on ongelmallista ollut valtaajajoukon poikkeavuus kaupungin valtaväestöstä.

Ajatusten herättäminen, status quon häirintä ja yllätyksellisyys

Monille haastatteleilleni toimijoille on yhteistä tarve herättää ihmiset ajattelemaan. Tässä ovat keinoina olleet esimerkiksi yllätyksellisyys ja oikea ajoitus. Ajatusten herättäminen voidaan nähdä yhtenä valtuttamisen muotona, sillä yleensä vasta tiedostaminen johtaa yhteiskunnalliseen toimintaan. Samalla ajatusten herättäminen edustaa seduktiivista vallankäyttöä: ohikulkija voi halutessaan ottaa vaikutteita ympärillään näkemistään virikkeistä. Esimerkiksi Antin harjoittaman satiirisen performansitoiminnan tavoitteena on herättää ajatuksia. Samoin Minna ja Kari pitävät kaupunkitilaan järjestetyissä tapahtumissa tärkeänä sitä, että ohikulkijoidenkin on reagoitava tilanteeseen jotenkin. Systemin häiritseminen ja sen kyseenalaistaminen pakottavat ihmisiä kohtaamaan uuden tilanteen. Minna ei koe perinteisiä mielenosoituksia kovinkaan tehokkaana vaikutuskeinona:

”Kadunvaltauksii en oo ollu Turussa järkkäämässä, mut ne on mun mielestä sellasta kaupunkitoimintaa, jossa mua kiehtoo se, että se pysäyttää ohikulkijat ja niitten pitää reagoida siihen jotenki. Musta semmonen, että jos kaikki tehään niin valtavan hyvässä järjestyksessä ja hiljaisesti, et se ei hetkauta mihinkään päin sitä status quota mikä on menossa, ni se ei pakota ihmistä kohtaamaan samalla tavalla sitä asiaa. Jos vallataan katu, ni sen siihen tulevan autoilijan on kohdattava se asia, että se ei pystykään ajamaan sillä autolaan.” (Minna)

Minna tuo keskusteluun mielenkiintoisen esimerkin yksittäisen toimijan mahdollisuuksista muokata kaupunkitilaa ja ottaa kantaa ympäristöönsä. Tosin tulkinnan ja myös ignoroinnin mahdollisuus jää aina katsojalle. Minnan esimerkissä tilassa vallitseva sanoma kyseenalaistetaan mitätöimällä mainokset, kaupunkitilan kritisoidut elementit:

”Tanskassa on tosi hauska ku siel on sellanen kaupakatu... no se on nyt maalattu pois, mut siel oli sellanen... Joka ikinen mainos kehottaa ostamaan, ja sinne oli jotkut maalannu seinään ihan älyttömän isolla sellasen I always feel like shoplifting. Ni se oli niin hauska, et siin oli niin paljon mainoksia jotka kehottaa ostamaan, ja sit tollanen siinä yläpuolella, ni kaikki ne mainokset... Ei niit pystyny enää ottamaan vakavasti. Se oli monta vuotta siellä. En sano suuntaan enkä

toiseen siitä, kuinka hyväksyttävä tää sanoma oli, mut oli se ihan yhtä hyväksyttävä ku se että keho-tetaan ostamaan mersuja. Niinku mun mielessä. Sen jälkeen joka ikinen mainos kehotti ihmistä pöllimään ne tavarat, ainaki sen aikaa ku ne nä-kee yhtä aikaa. Musta se oli hyvin piristävää, eikä se varmaan tarvinnu kovin monia ihmisiä siihen hommaan. Kuvittelis, et jokasen ohikulkijan olis pakko prosessoida se jotenki.” (Minna)

Kari taas käsittelee kadunvaltauksen pitkäjän-teisempiä vaikutuksia. Valtaus herättelee osallistu-jia, järjestäjiä ja ehkä ulkopuolisiakin ajattelemaan asioita ja osallistumaan johonkin samansuun-taiseen toimintaan myöhemmin. Yleisönosasto-keskustelua herää melko helposti, minkä lisäksi kaupungin päättäjille joinakin vuosina toimitettu adressi on saattanut olla vaikuttamassa kevyelle liikenteelle suotuisan mielipideilmaston syntyyn tai ylläpitoon. Mielipideilmastoon vaikutetaan Ka-rin mukaan laajemminkin kuin vain kunnallisen päätöksenteon tasolla. Poliittista painetta syntyy hänen mukaansa silloin, kun ihmiset ovat asioista jotain mieltä ja ilmaisevat kantansa.

Aktivistit toimijoina kaupungissa

Aineistosta nousevana yleissuuntauksena voidaan todeta, että keinot, joilla haastattelemani toimijat pyrkivät tavoitteisiinsa, eivät perustu auktorisoi-tuun valta-asemaan eivätkä suuriin aineellisiin res-ursseihin. Ehkä juuri tämä on ohjannut toimin-taa suuntaan, jossa tavoitteisiin ei enimmäkseen pyritä pakottamalla tai dominaation keinoin. Kyse on itse tekemisestä, näyttäytymisestä, yhteistoiminnasta, yllätyksellisyydestä, valtauttamisesta ja ajatusten herättämisestä. Etukäteen oletin seduk-tiivisen vallankäytön olevan aktivismia harjoit-tavien toimijoiden keskuudessa merkittävimpiä vallankäytön muotoja. Pidän tätä myös aineiston analyysin jälkeen varteenotettavana tulkintana. Ai-neistoa analysoidessani nousivat esiin myös läsnä-olo ja suora kontaktin ottaminen. Nämä käytän-nöt näen keskeisinä aktivismissä, joka ei perustu niinkään rahallisiin resursseihin vaan suureen ih-mistyömäärään.

Tutkimuksessa eniten huomiota saaneet vallan käytännöt ovat seurausta paitsi käytettävissä ole-vista resursseista, myös siitä, että valtauttavat ja inklusiiviset käytännöt ovat usein yhteneväisiä toimijoiden tavoitteiden kanssa (ks. Tamminen 2007). Toiminta siis itsessään toteuttaa usein sitä, mitä haastateltavat haluavat kaupungissa nähdä. Lisäksi on huomattavaa, että haastateltujen toi-

minta on nimenomaan harjoittamisen, ei omista-misen kautta ilmenevää. Ajatus on yhteneväinen foucault’laisen ajatuksen kanssa, jonka mukaan val-ta ei ole omistettu kapasiteetti eikä keino saavuttaa tiettyjä päämääriä. Sen sijaan se on strategioiden, tekniikoiden ja käytäntöjen muodostama kokonai-suus. Pikemminkin jotakin mitä harjoitetaan kuin jotakin mitä omistetaan (Allen 1997: 63).

Esimerkiksi kadunvaltauksissa halutaan kutsua jalankulkijat ajotielle luomaan hetkellinen vaihtoehto autoliikenteen kyllästämälle kulttuuril-le. Valtauksen järjestämiseen sisältyy myös kiellon-kaltainen esto, mikäli ajatellaan autolla liikkeellä olevia kaupunkilaisia. Vallan käytännöt toimivat aina samanaikaisesti ja vaikka mainitsemani käy-tännöt näyttäisivätkin olevan keskeisimpiä haasta-teltujen toiminnassa, ne eivät varmasti ole ainoita heidän harjoittamiaan käytäntöjä. Ruohonjuu-ritason toimijoiden esiin nostaminen hahmottaa tilannetta, jossa dominoiva valta ja vastarinta eivät ole toisilleen vastakkaisia, vaan valtaa käyttävät myös muut kuin monissa yhteyksissä dominoivina pidetyt tahot. Ajatusta vallan ja vastarinnan yh-teenkietoutumisesta (vrt. Sharp *et al.* 2000; Allen 2006) vahvistaa muun muassa se, että muutamat haastatellut ovat purkaneet ennako-oletustani heidän toimintansa vastakkaisuudesta suhteessa muihin tahoihin (Tamminen 2007). Esimerkiki-si talonvaltaustoiminnan voidaan nähdä tuovan kiinnostavan lisän myös kaupungin kulttuuritar-jontaan.

Lähteet

- Alexander, Jeffrey C. (2006). Cultural pragmatics: social performance between ritual and strategy. Teoksessa Alexander, Jeffrey C., Giesen, Bernhard & Mast, Jason L. (toim.) *Social performance. Symbolic action, cultural pragmatics, and ritual*. Cambridge university press, Cambridge.
- Allen, John (1997). Economics of power and space. Teoksessa Lee, R. & J. Wills (toim.) *Geographies of economies*. Arnold, Lontoo.
- Allen, John (2003). *Lost geographies of power*. Blackwell, Cornwall.
- Allen, John (2006). Ambient power: Berlin’s Potsdamer Platz and the seductive logic of public spaces. *Urban studies* 43:2, 441–455.
- Arendt, Hannah (1958/2002). *Vita activa*. Gummerus, Jyväskylä.
- Corr, Anders (1999). *No trespassing! Squatting, rent strikes and land struggles worldwide*. South End Press, Cambridge.
- Davis, Mike (1992). Fortress Los Angeles: The militarization of urban space. Teoksessa Sorkin, Michael (toim.) *Variations on a theme park. The new American city and the end of public space*. Hill and Wang, New York.
- Haynes, Douglas & Prakash, Gyan (1991). *Contesting power: resistance and everyday social relations in South Asia*. Uni-

- versity of California Press, Berkeley.
- Jackson, Peter (1998). Domesticating the street. The contested spaces of the high street and the mall. Teoksessa Fyfe, Nicholas R. (toim.) *Images of the street. Planning, identity and control in public space*. Routledge, Lontoo.
- Mohanty, Chandra Talpade (1991). Under western eyes: Feminist scholarship and colonial discourses. Teoksessa Mohanty, Chandra Talpade., Russo, Ann & Torres, Lourdes (toim.) *Third world women and the politics of feminism*. Indiana University Press, Indianapolis.
- Mäenpää, Pasi (2000). Viihtymisen kaupunki. Teoksessa Stradiotti (toim.) *URBS. Kirja Helsingin kaupunkikulttuurista*. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki.
- Sharp, Joanne P., Routledge, Paul, Philo, Chris & Paddison, Ronan (2000). Entanglements of power. Teoksessa Sharp, Joanne P., Routledge, Paul, Philo, Chris & Paddison, Ronan (toim.) *Entanglements of power: geographies of domination/resistance*. Routledge, London.
- Tamminen, Sara (2007). *Kaupunkitilan kansalaislähtöinen haltuunotto. Ajatuksia vallankäytöstä kaupungissa*. Julkaisematon pro gradu -työ. Turun yliopisto, maantieteen laitos.